

ЕРГОТЕРАПІЯ ЯК СКЛАДОВА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ: ОСОБЛИВОСТІ ТА МОЖЛИВОСТІ МЕТОДУ

Омелянюк Ю. А.

*старший викладач кафедри фізичної культури та спорту
Міжнародного економіко-гуманітарного університету
імені академіка Степана Дем'янука
м. Рівне, Україна*

Однією з найважливіших медико-соціальних проблем сучасності є реабілітація хворих та інвалідів, тобто система державних, соціально-економічних, медичних, професійних, педагогічних, психологічних та інших заходів, спрямованих на попередження розвитку патологічних процесів, що призводять до тимчасової або стійкої втрати працездатності, ефективне і раннє повернення хворих і інвалідів, дітей і дорослих в суспільство і до праці (Смичек В. Б., 2009).

Як вид професійної діяльності, діяльність фахівця з вищою освітою з ерготерапії, являє собою виключно затребувану, безпечну та ефективну при кваліфікованому застосуванні, фізіологічну, застосовується при будь-яких захворюваннях і пошкодженнях органів і систем людини, призводять до зниження якості життя, порушення побутової, соціальної, психологічної адаптації. Ерготерапія застосовується з метою формування, відновлення, компенсації, пристосування можливостей людини виконувати повсякденну діяльність в області самообслуговування, переміщення, роботи, навчання та дозвілля незалежно від віку і статі. Іншими словами, ерготерапія – це наука, яка вивчає методи та засоби відновлення здатності людини до самостійного життя. А ерготерапевт – фахівець, робота якого спрямована на максимальну адаптацію людини із втраченими функціями до життя у навколишньому середовищі. Коли ж порівняти роботу ерготерапевта й фізіотерапевта, різниця полягає в тому, що ерготерапевт першочергово розробляє дрібні рухи, тобто дрібну моторику. Фізіотерапевти ж працюють над відновленням рухової активності з більшою амплітудою.

Ерготерапія – мистецтво і наука про те, як допомогти людям день у день брати участь в тих видах діяльності, які важливі для них, мають значення для їх здоров'я і благополуччя, шляхом залучення їх в цілеспрямовану активність.

Термін «occupational therapy» був прийнятий у Великобританії в 30-х роках ХХ століття. Лікування повинно включати в себе активний відпочинок і продуктивну діяльність, являти собою можливості, а не приписи.

Основоположники професії: Сьюзен Трейсі (США) 1906 – перший систематичний тренінг для підготовки інструкторів, які навчатимуть хворих. 1914 – експериментальна програма Елеанора Кларка для навчання інвалідів цілеспрямованої діяльності. Діяльність, яка використовується в лікувальних цілях, допомагає шляхом тренінгу прищепити людині нові звички і навчити його діяти в соціально прийнятною манері. «Ерготерапія – наука про навчання хворих і залучення їх у такі види трудової діяльності, які будуть вимагати від них енергії і активності, приносячи позитивний терапевтичний ефект». Дж.Е. Бартон.

У більшості країн світу ерготерапію проводять спеціалісти – ерготерапевти. Завданням ерготерапевта є не досягнення повного одужання хворих (хоч це й бажано), а вирішення тих проблем, які хвилюють пацієнтів, заважають їх виздоровленню, їх повсякденній активності та поверненню до нормального життя, незважаючи на ці обмеження, які накладає на них хвороба. Ерготерапія є міждисциплінарною, та включає у себе знання із багатьох спеціальностей – медицини, педагогіки, психології, соціальної педагогіки, біомеханіки та фізичної терапії. Ерготерапевти переважно працюють у команді фахівців, які займаються реабілітацією хворих, і до цієї команди входять лікарі, психологи, фізичні терапевти, логопеди та фахівці з інших спеціальностей. Ерготерапію часто змішують із «трудовою терапією», хоча ці два поняття не є повністю тотожними, а трудова терапія (англ. *vocational rehabilitation*) є лише одним із варіантів ерготерапії, спрямованим на відновлення професійних навичок хворого, яка виконується на його робочому місці та повинна достойно оплачуватися працедавцем. Також ерготерапевтів часто змішують із фізичними терапевтами, хоча напрямок їх діяльності дещо відрізняється. В західному світі фізичний терапевт працює на фізичними функціями загалом, а ерготерапевт – над прикладними задачами: а) розвитком гігієнічних і побутових навичок; б) підтримкою щоденної діяльності; в) інтеграцією в освітні заклади та адаптацією середовища; г) допрофесійною і професійною підготовкою; д) змістовним дозвіллям та спортом.

Поширення принципів ерготерапії стосовно людей з фізичними обмеженнями діяльності Всесвітня асоціація ерготерапевт WFOT заснована в 1954 році. В даний час об'єднує близько 70 країн. Всесвітні конгреси WFOT проводяться кожні 4 роки. Прийнято міжнародні стандарти навчання ерготерапевта згідно Болонської конвенції.

Література:

1. Антонова Л. В., Ключкова Е. В. Физическая терапия и эрготерапия. *Адаптивная физическая культура в работе с детьми, имеющими нарушения опорно-двигательного аппарата (при заболевании детским церебральным параличом)* : методическое пособие» / под ред. А. А. Потапчук. СПб., СПбГАФК им. П. Ф. Лесгафта, 2003.
2. Багрій І. П. Заняття терапія як вид професійної діяльності. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2014. № 1. С. 158–166.
3. Багрій І. П. Теоретичне осмислення поняття «занятості» у заняттєвій терапії. *Теоретичні та практичні аспекти розвитку педагогіки та психології* : збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м. Львів, 14–15 червня 2013 року). Львів : ГО «Львівська педагогічна спільнота», 2013. С. 109–112.
4. Мазепа М. А. Использование принципов доказательной медицины в практике физической терапии и эрготерапии. *Здоровье для всех* : материалы VII Междунар. науч.-практ. конф. Пинск : ПолесГУ, 2017. С. 147–152.
5. Мазепа М. Проблеми і перспективи використання методів фізичної терапії та ерготерапії в ревматології. *Фізична активність і якість життя людини* : зб. тез доп. II Міжнар. наук.- практ. конф. Луцьк, 2018. С. 64.
6. Мазепа М. Сучасна парадигма ерготерапії. *Вісник Прикарпатського університету. Серія : Фізична культура*. 2017. Вип. 25/26. С. 174–180.
7. Медико-біологічні основи фізичної терапії, ерготерапії («Нормальна анатомія» та «Нормальна фізіологія») : навч. посіб. / Мирослава Гриньків, Тетяна Куцериб, Станіслав Крась, Софія Масвська, Федір Музика. Львів : ЛДУФК, 2019. 146 с.
8. Международная классификация функционирования, ограниченной жизнедеятельности и здоровья (МКФ) Полная финальная версия. <http://www3.who.int/icf/icftemplate.cfm>
9. Методические рекомендации по проведению практических занятий по дисциплине «Эрготерапевтические средства» / Е. Е. Лебедь-Великанова. Пинск : ПолесГУ, 2014. 32 с.
10. Швесткова О., Свєцена К. Ерготерапія : підручник для студентів бакалаврського напрямку підготовки «Ерготерапія» на 1-му медичному факультеті Карлового університету.
11. Фізична реабілітація : анот. бібліогр. покажч. / Ірина Свістельник. Київ : Кондор, 2012. 1162 с.